

NORGES HØYESTERETT

Den 19. april 2012 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2012-00788-A, (sak nr. 2011/1731), sivil sak, anke over kjennelse,

A (advokat Halvard Helle)

mot

A - hans konkursbo (advokat Audun Lillestølen – til prøve)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Tønder**: Saken gjelder advokaters taushetsplikt. Spørsmålet er om denne er til hinder for utlevering av regnskap og regnskapsmateriale til bostyreren i advokatens konkursbo.
- (2) A er født 1943 og tok juridisk embetseksamen i 1996. Fra før er han utdannet som kjemiingeniør og ernæringsfysiolog. Han fikk advokatbevilling høsten 2000 og åpnet egen advokatpraksis 1. januar 2002.
- (3) Tilsynsrådet for advokatvirksomhet besluttet 24. mai 2005 å avholde bokettersyn hos A. Under ettersynet nektet han å etterkomme anmodning fra Tilsynsrådets revisor om utlevering av en del regnskapsmateriale, hvorefter Tilsynsrådet vedtok å innberette A til Advokatbevillingsnemnden med forslag om tilbakekall av hans advokatbevilling. I møte 14. mars 2006 traff Advokatbevillingsnemnden vedtak om å tilbakekalle As advokatbevilling under henvisning til domstolloven § 230 første ledd nr. 3. A gikk til søksmål om gyldigheten av vedtaket uten at dette førte fram, verken for tingretten eller lagmannsretten. Hans anke til Høyesterett over lagmannsrettens dom ble ikke tillatt fremmet.

- (4) Tilsynsrådet oppnevnte høsten 2006 forvalter for avvikling av As advokatvirksomhet. Forvalteren reiste på vegne av Tilsynsrådet søksmål mot A med krav om å få utlevert klientarkivet, idet A ikke etterkom dette frivillig. Tingretten påla A å utlevere klientarkivet. As anke til lagmannsretten ble avvist på grunn av manglende innbetaling av rettsgebyr.
- (5) Etter at det forgjeves var forsøkt gjeldsforhandling, ble As bo tatt under konkursbehandling ved Halden tingretts kjennelse 9. september 2010. Advokat Audun Lillestølen ble oppnevnt som bostyrer.
- (6) Etter konkursåpningen krevde bostyreren at A framla årsregnskap, hovedbok og samtlige bilag for regnskapsårene fra og med 2001 til og med 2009 for all personlig virksomhet A hadde drevet, herunder alle klientregnskap med bilag fra den tidligere advokatvirksomheten. A etterkom kravet for så vidt gjaldt årene 2008 og 2009 under henvisning til konkursloven § 120 første ledd nr. 1, men nektet å utlevere det øvrige regnskapsmaterialet. Foruten den tidligere advokatvirksomheten gjaldt dette hans forretningsvirksomhet i enkeltpersonsforetakene B Ernæringsfysiolog S. A (B) og Bedriftsøkonom Cand Jur A.
- (7) Bostyrer brakte utleveringskravet inn for Halden tingrett, som 22. desember 2010 avsa kjennelse med slik slutning:

”A pålegges å utlevere regnskap og regnskapsmateriale for 2007 for Bedriftsøkonom Cand Jur A til bostyrer. Ut over dette avslås begjæringen om utlevering av regnskaper og regnskapsmateriale.”

- (8) Tingretten la til grunn at det ikke hadde vært virksomhet i B i årene 2001 til 2007, og at det derfor heller ikke forelå regnskaper eller bilag for virksomheten i denne perioden. Derimot fant retten at det forelå regnskap for 2007 for Bedriftsøkonom Cand Jur A, som han ble pålagt å utlevere. Når det gjaldt As tidligere advokatvirksomhet, fant tingretten at den ikke kunne se bort fra at regnskapsmaterialet kunne inneholde opplysninger som er omfattet av advokaters taushetsplikt. Det måtte da foreligge særskilt hjemmel i konkursloven eller andre lover for at dette kunne utleveres, og retten kom til at han ikke kunne pålegges slik utlevering.
- (9) Bostyrer anket tingrettens avgjørelse til lagmannsretten. Det ble anført at selv om det ikke kunne utelukkes at regnskapene inneholdt opplysninger som var undergitt advokaters taushetsplikt, kunne dette ikke fritta konkursdebitor for dennes utleverings- og medvirkningsplikt etter konkursloven, jf. konkursloven § 101. I anketilsvaret påsto A seg frifunnet for kravet om utlevering av regnskaper for årene 2001 til 2007. I tillegg erklærte han avledet anke hvor han påsto seg frifunnet for kravet om utlevering av regnskapet for Bedriftsøkonom Cand Jur A for 2007.
- (10) Borgarting lagmannsrett avsa 24. juni 2011 kjennelse med slik slutning:

”I hovedanken:

- 1. A pålegges innen to uker fra forkynnelsen å framlegge for bostyrer årsregnskap, hovedbok og samtlige bilag for regnskapsårene fra og med 2001 til og med 2006. Plikten omfatter all virksomhet i hans enkeltpersonsforetak, herunder klientregnskap med bilag fra den tidligere advokatvirksomheten.**

2. **A betaler i sakskostnader for lagmannsretten til konkursboet v/bostyrer 9 160 – nitusenetthundreogseksti – kroner innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.**

I den avledede anke:

1. **Anken forkastes.**
2. **A betaler i sakskostnader for lagmannsretten til konkursboet v/bostyrer 2 000 – totusen – kroner.”**

- (11) Lagmannsretten kom til at reglene om advokaters taushetsplikt ikke var til hinder for at bostyrer kunne kreve utlevert regnskapsmateriale selv om det skulle inneholde taushetsbelagte opplysninger. Det ble blant annet vist til at skyldnerens eiendeler ved konkursåpningen blir beslaglagt, og at rådigheten over konkursdebitors eiendeler går over på boet ved bostyreren samtidig som skyldneren taper rådighet over boet, jf. konkursloven § 100. Skyldneren kunne da ikke motsette seg at regnskapene ble utlevert til bostyrer, selv om denne hadde drevet virksomhet underlagt taushetsplikt. Det ble videre vist til konkursloven § 160 som pålegger bostyrer, bostyrets medlemmer og andre involverte taushetsplikt både om skyldnerens og andres personlige forhold. Lagmannsretten kom til at A heller ikke kunne nekte utlevering under henvisning til tvisteloven § 22-9 om bevisfritak for belastende personopplysninger, jf. Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 nr. 1 og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 14 nr. 3 bokstav g om vern mot plikt til selvinkriminering.
- (12) A har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen. I anken anføres at lagmannsretten har lagt til grunn feil forståelse av reglene om advokaters taushetsplikt. Ankeutvalget besluttet at dette spørsmålet skulle avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstoloven § 5 første ledd andre punktum, og at behandlingen skulle følge de regler i tvisteloven som gjelder for anke over dommer, jf. tvisteloven § 30-9 fjerde ledd. Når det gjaldt den del av anken som vedrørte tvisteloven § 22-9 og vernet mot plikt til selvinkriminering, fant utvalget det enstemmig klart at anken ikke kunne føre fram. Denne del av anken ble derfor forkastet i medhold av tvisteloven § 30-9 andre ledd.
- (13) Den ankende part – A – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (14) Lagmannsretten har tatt feil når den er kommet til at A er forpliktet til å utlevere regnskapsmateriale og bilag som gjelder advokatvirksomheten.
- (15) Både klientregnskap og driftsregnskap vil kunne inneholde taushetsbelagte opplysninger, både hva angår navnet på klienter og hva saken nærmere går ut på. At navnet på klient er undergitt taushetsplikt, er slått fast i Rt. 2010 side 1638.
- (16) For at taushetsplikten for advokater skal kunne oppheves, er det ikke nok at loven pålegger konkursdebitor en generell opplysningsplikt. Det må framgå av bestemmelsen at opplysningsplikten gjelder uavhengig av advokaters taushetsplikt. Dette er ikke tilfelle for opplysningsplikten som følger av konkursloven § 101. Heller ikke de øvrige bestemmelser i konkursloven som omhandler taushetsplikt – konkursloven § 18 andre ledd, § 18 a siste punktum eller § 160 – gir hjemmel for å gi opplysning om noe som er undergitt advokaters taushetsplikt.

- (17) Brudd på taushetsplikten kan få alvorlige følger for en advokat både i form av straff og erstatning. Dette tilsier at det må foreligge en klar hjemmel for at taushetsplikten skal vike.
- (18) Selv om problemstillingen i Rt. 1983 side 430 er en annen enn i vår sak, tilsier dommen at hjemmelskravet for å gjøre unntak fra advokaters taushetsplikt er strengt. Dersom lovgiver hadde ønske om å etablere en opplysningsplikt i tilfelle som det vi her har med å gjøre, hadde man etter denne dommen oppfordring til å gi en klar bestemmelse om dette ved vedtakelsen av konkursloven året etter. Når dette ikke er gjort, tyder det på at lovgiver ikke har ønsket en slik opplysningsplikt.
- (19) Det er heller ingen grunn til at bostyrer skal ha en videre adgang til å få tilgang til taushetsbelagt materiale enn det som gjelder for politi og påtalemyndighet, jf. straffeprosessloven § 204.
- (20) Opplysningsplikt kan ikke etableres ved en interesseavveining. Gjennom advokaters opplysningsplikt til Tilsynsrådet og forvalter ivaretas mange av de samme hensyn som ligger bak de interesser bostyrer skal ivareta. Det erkjennes imidlertid at muligheten til å undersøke eventuelle omstøtelige forhold vanskeligjøres når bostyrer ikke kan kreve regnskapsmateriale utlevert. Avveiningen mellom interessene til kreditorene og de hensyn som ligger bak advokaters taushetsplikt, må i tilfelle foretas av lovgiver.
- (21) A har nedlagt slik påstand:
- ”1. Bostyret i As konkursbo gis ikke medhold i begjæringen om utlevering av regnskapsmateriale knyttet til As advokatvirksomhet.
2. I saksomkostninger for Høyesterett betaler As konkursbo til det offentlige kr 44.469 innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.”
- (22) Ankemotparten – A, *hans konkursbo* – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (23) Lagmannsretten er kommet til riktig resultat når den konkluderer med at framleggelse av regnskapsmaterialet fra advokatvirksomheten ikke hindres av den yrkesmessige taushetsplikten.
- (24) Det er her viktig å ha klart for seg at reglene om advokaters taushetsplikt suppleres av reglene om fortrolighetsplikt, jf. advokatforskriften kapittel 12 (Regler for god advokatskikk) punkt 2.3.2 andre ledd. Fortrolighetsplikten er ikke absolutt på samme måte som den yrkesmessige taushetsplikten, jf. Advokatforeningens kommentarer til forskriften. Åpning av konkurs i en advokats bo er en begivenhet som tilsier at advokaten må kunne viderebringe fortrolige opplysninger til bostyrer, siden advokatens egen bevilling settes ut av kraft ved konkursåpningen, jf. domstolloven § 230 andre ledd.
- (25) Det erkjennes at driftsregnskapet vil inneholde opplysninger om hvem som har vært klienter. Det er imidlertid ikke uten videre gitt at klientforholdet i seg selv er taushetsbelagt. Før Rt. 2010 side 1638 viser rettspraksis at der det ble konstatert taushetsplikt knyttet til klientforhold, var det også gode reelle grunner som talte for dette, jf. for eksempel Rt. 1955 side 191 og Rt. 2000 side 788. I Rt. 1999 side 911 forutsatte

flertallet at opplysning om klientforhold bare er taushetsbelagt hvor dette vil kunne røpe noe som klienten har betrodd sin advokat. En samlet vurdering av rettspraksis og teori tilsier at Rt. 2010 side 1638 ikke nødvendigvis må forstås slik at taushetsplikten for klientforhold gjelder i enhver sammenheng.

- (26) Ved en advokats konkurs er det sterke reelle hensyn som tilsier at bostyrer må få tilgang til regnskaper, selv om dette røper hvem som har vært advokatens klienter og mulige andre opplysninger som ellers vil være taushetsbelagte. I motsatt fall er det fare for at behandlingen stopper opp, noe som innebærer en vesentlig svekkelse av kreditorenes interesser ved advokatkonkurser. For eksempel vil det bli umulig for bostyrer å innkreve salær dersom det ikke gis tilgang til den del av regnskapene som viser advokatens utestående fordringer. Gode grunner taler derfor for at klientforhold i konkurstilfellene bør behandles etter reglene om fortrolighetsplikt, og ikke etter reglene om taushetsplikt.
- (27) Under enhver omstendighet må konkurslovens bestemmelser, lest i sammenheng, forstås slik at advokatens taushetsplikt ikke er til hinder for at bostyrer får tilgang til regnskapsmateriale.
- (28) Skal bostyrer kunne utføre de oppgaver loven pålegger, jf. konkursloven § 85, forutsetter det at skyldnerens opplysningsplikt er effektiv. Selv om det ikke eksplisitt framgår av konkursloven § 101, må bestemmelsen forutsetningsvis forstås slik at den omfatter alle typer opplysninger som har betydning for bobehandlingen, også de taushetsbelagte. Den generelle form som bestemmelsen har fått, må ses i en slik sammenheng.
- (29) Rt. 1983 side 430, som gjaldt tredjemanns taushetsplikt overfor konkursdebitor, gir ingen holdepunkter for løsningen i vår sak. Den vesentligste forskjell fra vår sak er at de som hadde taushetsplikten – konkursdebitors advokater – i motsetning til A, ikke var omfattet av opplysningsplikten i konkursloven § 101 første ledd.
- (30) At bostyreren gjennom bobehandlingen vil få tilgang til opplysninger som er undergitt taushetsplikt overfor tredjeperson, framgår av konkursloven § 122 a. Det samme følger av § 160. Denne bestemmelsen er i Norsk lovkommentar utlagt slik at når en advokat går konkurs, vil saksmapper og klientarkiv ”komme inn under gjeldsnemndens tilsyn og det mulige beslaget. Gjeldsnemnd og bostyre pålegges samme taushetsplikt som skyldneren.”
- (31) Lovgiver har altså tatt hensyn til at bostyrer og andre også vil få tilgang til opplysninger som skyldner har en yrkesmessig taushetsplikt om. Ved å etablere en lukket krets av personer med taushetsplikt reduseres risikoen knyttet til en opplysningsplikt som også omfatter opplysninger som det gjelder yrkesmessig taushetsplikt for. Det vises til folketryktdloven § 21-4 og Rt. 2011 side 1433, hvor slike hensyn ble vektlagt.
- (32) Hadde regnskapene vært ført av ekstern regnskapsfører, ville denne hatt plikt til å utlevere dem, jf. konkursloven § 18 a. Bistandsplikten bør ikke stå i en annen stilling som følge av at regnskapene i dette tilfellet var ført av advokaten selv.
- (33) Bostyrer må i alle fall ha tilgang til den del av regnskapet som ikke har med klienter å gjøre.
- (34) A, hans konkursbo, har nedlagt slik påstand:

”1. Anken forkastes, men likevel slik at det ikke tilkjennes sakskostnader for tingrett og lagmannsrett.

2. A dekker sakens omkostninger for Høyesterett.”

- (35) *Jeg er kommet til at anken fører fram.*
- (36) Saken gjelder anke over lagmannsrettens avgjørelse av anke over kjennelse. Høyesteretts kompetanse er begrenset til å gjelde lagmannsrettens saksbehandling og lovtolking, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav b og c.
- (37) Advokater har taushetsplikt for det som blir betrodd dem i stillingens medfør. Taushetsplikten skal beskytte fortroligheten mellom advokat og klient. Det er avgjørende for advokaters oppgaveutførelse at de som søker bistand, kan stole på at det som meddeles advokaten, ikke videregives til andre, jf. Rt. 2010 side 1638 avsnitt 33 og Rt. 2006 side 633 avsnitt 36. Brudd på taushetsplikten er straffesanksjonert i straffeloven § 144. Retten har etter tvisteloven § 22-5 og straffeprosessloven § 119 ikke adgang til å motta opplysninger om forhold som er omfattet av advokaters taushetsplikt.
- (38) Kravet fra boet gjelder for Høyesterett utlevering av årsregnskap, hovedbok og samtlige bilag for regnskapsårene fra og med 2001 til og med 2006, herunder alle klientregnskap med bilag fra As tidligere advokatvirksomhet. Det er enighet mellom partene om at det etterspurte regnskapsmaterialet inneholder navn på As tidligere klienter og bokføring som viser pengeoverføringer mellom advokat og klient. Det første spørsmål saken reiser er om slike opplysninger er underlagt advokaters yrkesmessige taushetsplikt.
- (39) I Rt. 2010 side 1638 avsnittene 42 og 54 besvarte Høyesterett spørsmålet bekreftende både hva angår ”pengeoverføringer som skjer som ledd i en advokats egentlige virksomhet” og ”navnet på en klient i et egentlig advokatoppdrag”. Om det siste blir det uttalt at det ikke skal ”foretas noen nærmere vurdering av hvorvidt noe som kan anses for å være betrodd advokaten, vil bli røpet dersom navnet på klienten blir kjent”.
- (40) Boet har argumentert med at avgjørelsen ikke kan forstås slik at opplysning om pengeoverføringer mellom advokat og klient og opplysning om klientforhold i enhver sammenheng er undergitt advokaters taushetsplikt. Det anføres at den avgjørende betydning slike opplysninger har for en effektiv bobehandling, må tilsi at det i konkurssammenheng kun gjelder en fortrolighetsplikt i samsvar med advokatforskriften kapittel 12 (Regler for god advokatskikk) punkt 2.3.2 andre ledd. Dette skulle igjen tilsi at slike opplysninger kan gis uten at det representerer brudd på taushetsplikten.
- (41) Dette kan klart ikke føre fram. I avgjørelsen drøftes taushetspliktsspørsmålet på et generelt grunnlag, og konklusjonene bærer også preg av å skulle gi en generell regel. Jeg kan derfor ikke se at det – for den art av opplysninger som dommen gjaldt – er rom for noen nyansering av taushetsplikten alt etter hvilken situasjon som foreligger. Også når det åpnes konkurs i en advokats bo, må derfor opplysninger om pengeoverføringer mellom advokat og klient og navn på klienter være undergitt taushetsplikt dersom det ikke er særlig hjemmel for annet.
- (42) Spørsmålet blir da om den yrkesmessige taushetsplikten er til hinder for at de opplysninger det her er tale om, blir gitt til bostyreren.

- (43) Etter straffeloven § 144 er det den som "rettsstridig" åpenbarer hemmeligheter, som rammes. At det bare er den rettsstridige åpenbaringen som rammes, innebærer at taushetsplikten ikke gjelder der den som har krav på advokatens taushet, har samtykket i at opplysningen gis. Det samme gjelder dersom opplysningen gis i en nødrettssituasjon. Straff vil heller ikke kunne ilegges der det foreligger lovbestemt plikt til å gi opplysningen til tross for taushetsplikten. Det er særlig dette siste alternativet boet har trukket fram som grunnlag for at A har plikt til å utlevere regnskapsmateriale som inneholder taushetsbelagte opplysninger.
- (44) Konkursloven § 149 første ledd første punktum fastsetter at blant annet bestemmelsene i tvisteloven femte del skal gis tilsvarende anvendelse for tingrettens saksbehandling ved konkurs "så langt de passer og ikke annet er bestemt". Tvisteloven femte del gjelder regler om bevis i sivile saker. Blant disse finner vi § 22-5 om bevisforbud og bevisfritak for betroelser til særlige yrkesutøvere. Etter bestemmelsens første ledd første punktum kan retten ikke ta imot bevis fra blant andre advokater "om noe som er betrodd dem i deres stilling". Det samme gjelder etter bestemmelsens andre punktum for advokaters underordnede og medhjelpere. Selv om konkursloven § 149 direkte omhandler tingrettens saksbehandling, må det samme gjelde for hvilke opplysninger bostyrer kan kreve framlagt.
- (45) Det er ikke i konkursloven § 149 første ledd gjort noe unntak for det tilfellet at det er advokaten selv som er konkursdebitor. Dette er også i samsvar med kommentarene til konkursloven § 101 i Ot.prp. nr. 50 (1980–81) side 104, hvor det heter:
- "Reglene om skyldnerens plikt til å skaffe opplysninger og til for øvrig å gå boets organer til hånde, pålegger skyldneren bl a en generell plikt til å gi boets vedkommende 'alle opplysninger om sine økonomiske forhold og om sin forretningsførsel før og under konkursen', jf likevel at henvisningen i annet ledd til § 18 tredje ledd innebærer at de alminnelige regler om vitneplikt, herunder de begrensninger som dette innebærer, får anvendelse på debitor."**
- (46) I lovforslaget § 18 tredje ledd var det inntatt en uttrykkelig bestemmelse om at skyldneren er undergitt de alminnelige regler om vitneplikt. Denne bestemmelsen ble imidlertid ikke opprettholdt ved behandlingen i justiskomiteen, uten at dette er nærmere kommentert i Innst. O. nr. 56 (1983–84). Det er grunn til å tro at utelatelsen skyldes at bestemmelsen ble ansett overflødig ved siden av regelen i § 149 første ledd.
- (47) Slik konkursloven § 149 første ledd lyder, gir den et klart forbud mot at tingretten og som følge av det, også bostyrer, mottar regnskapsmateriale som inneholder opplysninger underlagt advokaters taushetsplikt. Skal det gjelde noe unntak her, må dette følge av andre bestemmelser i konkursloven.
- (48) Jeg finner det klart at et slikt unntak ikke kan utledes av den alminnelige regel om konkursboets beslagsrett over skyldnerens eiendeler ved konkursåpningen, og regelen om at skyldnerens disposisjonsrett over sine eiendeler går over til boets organer, jf. konkursloven § 100, slik lagmannsretten har lagt til grunn. Heller ikke kan dette utledes av en generell interesseavveining mellom hensynene bak advokaters taushetsplikt og henynet til bobehandlingens effektivitet. Selv om det kan anføres gode grunner til fordel for en begrenset opplysningsplikt, må det kreves at en slik opplysningsplikt er kommet til uttrykk i en klar lovbestemmelse. I denne forbindelse viser jeg til Rt. 1983 side 430 som gjaldt spørsmål om advokater hadde plikt til å utlevere taushetsbelagte dokumenter til

klients konkursbo. Dette ble av Høyesterett besvart benektende. Førstvoterende uttalte i denne forbindelse:

”Jeg vil videre understreke at man her befinner seg på et lovregulert område, og man må etter min mening være varsom med å sette seg utover tvistemålslovens klare ordlyd på grunnlag av prinsipielle vurderinger bygget på annen lovgivning. Jeg tilføyer at opplysningsplikt overfor et konkursbo er et praktisk viktig spørsmål hvor man må kunne forutsette at løsningen følger klart av loven.”

- (49) Tilsvarende betraktninger gjør seg gjeldende i vår sak.
- (50) Med dette som bakgrunn går jeg over til å se nærmere på de bestemmelsene som boet har påberopt som hjemmel for kravet om utlevering. Boet har for det første vist til konkursloven § 101 første og andre ledd, som lyder:

”Etter at det er avsagt kjennelse om åpning av konkurs, plikter skyldneren å gi tingretten, bostyreren, bostyret og revisor alle opplysninger om sine økonomiske forhold og om sin forretningsførsel før og under konkursen. Skyldneren skal også hjelpe til med å fremskaffe korrespondanse, regnskapsbilag og andre dokumenter av betydning for bobehandlingen, og for øvrig yte nødvendig bistand for å sikre boets eiendeler og fastslå omfanget av dets forpliktelser. ...

For øvrig gjelder reglene i § 18 annet ledd tilsvarende.”

- (51) Selv om skyldneren etter § 101 første ledd har plikt til å utlevere ”alle opplysninger” om sine økonomiske forhold mv., gir denne bestemmelsen etter min oppfatning ikke tilstrekkelig klar hjemmel for utlevering av taushetsbelagt materiale. Bestemmelsen er utformet som en generell regel for alle konkursskyldnere og tar ikke høyde for den spesielle problemstillingen knyttet til taushetsbelagt materiale. Å utlede en opplysningsplikt av denne bestemmelsen ville også være i dårlig samsvar med tvisteloven § 22-5 første ledd som fastslår at den yrkesmessige taushetsplikten for de yrkesgrupper som omfattes av bestemmelsen, går foran vitneplikten. Jeg viser også til kommentarene til konkursloven § 101 i Ot.prp. nr. 50 (1980–81), som jeg tidligere har referert.
- (52) Heller ikke henvisningen i konkursloven § 101 andre ledd til konkursloven § 18 andre ledd gir et slikt hjemmelsgrunnlag. Etter bestemmelsen kan retten pålegge skyldneren opplysninger selv om det derved åpenbares en forretnings- eller driftshemmighet, jf. den parallelle bestemmelsen i tvisteloven § 22-10. Bestemmelsen gir ingen holdepunkter for at det kan pålegges en opplysningsplikt om noe som er omfattet av et bevisforbud.
- (53) Boet har også vist til bestemmelsene i konkursloven § 122 a om ”[B]ostyrer og borevisors oppgaver i forhold til påtalemyndigheten og Finanstilsynet” og § 160 om taushetsplikt. I begge bestemmelser er det regler som pålegger bostyrer og andre som har oppgaver i forbindelse med bobehandlingen, taushetsplikt når disse får tilgang til opplysninger der det foreligger taushetsplikt overfor tredjeperson. Etter § 160 andre ledd er brudd på taushetsplikten straffbar etter straffeloven § 121. Bestemmelsen har en øvre strafferamme på fengsel i seks måneder, tilsvarende det som gjelder for brudd på advokaters taushetsplikt, jf. straffeloven § 144. Jeg kan imidlertid ikke se at disse bestemmelsene, som etter ordlyden kun behandler hva som skal gjelde for det tilfellet at bostyrer og andre er blitt kjent med taushetsbelagte opplysninger, opphever konkursdebitors yrkesmessige

taushetsplikt eller forutsetningsvis gir uttrykk for en slik regel. Dette måtte i tilfelle ha kommet til uttrykk på en mer direkte måte.

- (54) Videre har boet anført at bostyreren ville hatt krav på utlevering av regnskapene dersom disse befant seg hos regnskapsfører eller revisor. Det er da, hevdes det, inkonsekvent at noe annet skal gjelde når regnskapene har vært ført av konkursdebitor selv. Det er vist til konkursloven § 18 a om regnskapsførers og revisors bistandsplikt, der det i bestemmelsens siste punktum heter at "[b]istandsplikten etter denne paragrafen kan oppfylles uhindret av eventuell taushetsplikt". Jeg forstår imidlertid denne bestemmelsen slik at den bare gjelder for taushetsplikten som regnskapsfører og revisor har overfor konkursdebitor. Regnskapsfører og revisor må i denne sammenheng anses som konkursdebitors medhjelpere, og i denne egenskap har de samme taushetsplikt for klientopplysninger som advokaten selv, jf. tvisteloven § 22-5 første ledd andre punktum, som jeg tidligere har vist til. For disse må det gjelde det samme krav til klarhet som for advokater for at en opplysningsplikt kan anses å følge av loven.
- (55) Min konklusjon blir etter dette at loven ikke pålegger en advokat som er under konkursbehandling, plikt til å gi regnskapsmateriale til bostyrer der dette inneholder taushetsbelagte opplysninger om klientforhold.
- (56) Som tidligere nevnt må det gjøres unntak for taushetsplikten dersom klienten samtykker. Et slikt samtykke kan gis implisitt. På dette grunnlag må en advokat uten å bryte taushetsplikten kunne inndrive salærkrav. Dette følger av at den som engasjerer en advokat, dermed pådrar seg en plikt til å betale advokatens salær. I dette må det anses å ligge en aksept av at en unnlattelse av å betale regningen vil kunne bli møtt med rettslig inkasso fra advokatens side, selv om dette vil måtte innebære at klientforholdet opplyses for andre. Det vil derfor ikke representere et rettsstridig brudd på taushetsplikten at advokaten overleverer regnskapsmateriale til bostyrer som viser advokatens utestående fordringer overfor klienter. Når dette er situasjonen, må bostyrer også ha rettskrav på å få utlevert dette etter hovedregelen i konkursloven § 101.
- (57) Begrensningene i bostyrers adgang til å motta taushetsbelagte opplysninger må ses i sammenheng med det øvrige regelverket som gjelder når advokater går konkurs. Etter domstolloven § 230 andre ledd trer advokatbevillingen ut av kraft når en advokats bo kommer under konkursbehandling. I slike tilfelle vil Tilsynsrådet ha adgang til å oppnevne en annen advokat som forvalter av virksomheten, jf. domstolloven § 228 første ledd nr. 1. Kostnadene dekkes av Tilsynsrådet. En forvalters oppgave kan ha likhetstrekk med en bostyrers, men er dels av en annen karakter. Mens bostyrers hovedoppgave er å ivareta kreditorenes interesser, har forvalteren som hovedoppgave å ivareta klientenes, slik at tap og skade avverges i størst mulig utstrekning. Blant annet vil forvalter kunne opptre på vegne av klienten i samme utstrekning som advokaten kunne det, herunder å "avvikle advokatvirksomheten ved å føre løpende saker og betrodde midler med mer tilbake til klientene". Jeg viser til domstolloven § 228 andre ledd.
- (58) Etter advokatforskriften § 7-3 andre ledd har forvalteren plikt til å underrette Tilsynsrådet dersom denne finner at det foreligger forhold som kan tilsi tiltak av strafferettslig karakter mot advokaten. På dette punkt er det likhetstrekk med en bostyrers oppgaver, jf. konkursloven § 120 første ledd nr. 5, men med den forskjell at det er uttrykkelig bestemt at advokatens taushetsplikt ikke gjelder overfor forvalteren, jf. domstolloven § 228 sjuende ledd andre punktum. I advokatforskriften § 7-7 første punktum er det

dessuten uttrykkelig fastsatt at advokater plikter å gi forvalter de opplysninger som er nødvendige for forvaltningen ”uten hinder av advokatens taushetsplikt”. Det er med andre ord en vesentlig forskjell i lovgivningen med hensyn til en forvalters og en bostyrers tilgang til taushetsbelagt materiale ved en advokatkonkurs. Hvorvidt bostyrer bør få tilgang til taushetsbelagt informasjon utover det som er nødvendig for å inndrive utestående fordringer, er opp til lovgiver å vurdere.

- (59) Lagmannsrettens kjennelse i hovedanken må etter dette oppheves.
- (60) A har fri sakførsel for Høyesterett og har lagt ned påstand om at det offentlige skal tilkjennes sakskostnader for denne instans. Saken har reist et prinsipielt spørsmål som ikke tidligere har vært til behandling for Høyesterett, og jeg er kommet til at tungtveiende grunner gjør det rimelig å fritta boet for sakskostnadsansvar, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd.
- (61) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

1. Lagmannsrettens kjennelse i hovedanken oppheves.
2. Sakskostnader for Høyesterett tilkjennes ikke.

- (62) Dommer **Kallerud:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (63) Dommer **Webster:** Likeså.
- (64) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (65) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (66) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

1. Lagmannsrettens kjennelse i hovedanken oppheves.
2. Sakskostnader for Høyesterett tilkjennes ikke.

Riktig utskrift bekreftes: